

Med ønske om innspel:

Lovendringsframlegg frå styret

Styret i Noregs Ungdomslag ønskjer å legge fram to lovendringsframlegg på landsmøtet 22.-24. april 2022 som gjeld §9 Målbruk og §10 Rusgifter. I § 14 Lovendingar står det:

§ 14 Lovending

Lovendringsframlegg må vere sendt styret seinast 8 veker før landsmøtet. Sjølve lovframlegget må kunngjerast minst éin månad før landsmøtet. Ei lovending krev 2/3 fleirtal.

Endringsframlegg frå medlemmar, lokallag og fylkeslag må difor vere sendt styret seinast 25. februar, og lovframlegga må kunngjerast seinast 22. mars.

Styret opnar òg for å kome med generelle innspel og tankar kring framlegga til lovendingar med frist seinast 25. februar.

Med bakgrunn i debattane som vil gå fram mot landsmøtet, og i dei innspela som måtte kome kan det endeleg lovendringsframlegget sjå noko annleis ut.

Endringar i §9 Målbruk

Endringa i målparagrafen går ut på å løfte fram viktigheita av eit språk- og dialektmangfald i Noreg og Noregs Ungdomslags ansvar for å ta vare på den nynorske skriftkulturen. Samstundes opnas det opp for at andre språk enn nynorsk kan bli brukt på kontoret. Føringar for språkbruken blir foreslått lagt til ein språkbruksplan som landsrådet skal vedta.

Endringar i §10 Rusgift

Endringa i rusgiftparagrafen går ut på moderer og modernisere bakgrunnen for paragrafen, nemleg ønsket om ein trygg samværskultur. Paragrafen blir foreslått løfta opp som §2, og inneheld meir enn berre rusgift. Samstundes blir foreslått ei rundare formulering kring alkohol på sentrale tilskipingar. I denne saka har styret delt seg i to, eit fleirtal som ønskjer alternativ 1, og eit mindretal som ønskjer alternativ 2.

Vedlegg 1: Gjeldande lov

§ 9 Målbruk

1. Tillitsvalde og tilsette, lag og lagsbruk i Noregs Ungdomslag pliktar å verne om nynorsk og dialektar i samsvar med føremålsparagrafen og prinsippprogrammet.
2. Tenestemålet i Noregs Ungdomslag sentralt er nynorsk.

§ 10 Rusgifter

Noregs Ungdomslag skal arbeide aktivt for å skape ein attraktiv, rusfri samværskultur. Alle tilskipingar på sentralt plan skal vere rusfrie.

Vedlegg 2: Framlegg til nye formuleringar

FRAMLEGG TIL NYE FORMULERINGAR:

§ 2 Trygg samværskultur

1. Noregs Ungdomslag skal arbeide aktivt for å skape ein trygg samværskultur for alle, og legge til rette for rusfrie møteplassar.

(alt. 1) 2. Sentrale tilskipingar der barn og ungdom under 18 år deltek skal vere rusfrie.

(alt. 2) 2. Sentrale tilskipingar med barn og ungdom som hovudmålgruppe skal vere rusfrie.

3. Styret i Noregs Ungdomslag vedtek etiske retningslinjer som gjeld for heile organisasjonen, og peiker årleg ut 2 verneombod for Noregs Ungdomslag.

§ 10 Språkbruk

1. Tillitsvalde og tilsette, lag og lagsbruk i Noregs Ungdomslag pliktar å verne om det norske språk- og dialektmangfaldet. Noregs Ungdomslag har eit særleg historisk ansvar for å verne om den nynorske skriftkulturen.

2. Landsrådet vedtek ein språkbruksplan for sentralleddet i organisasjonen.

Vedlegg 3: Tankar frå leiaren

Endringar i målparagrafen

NU og nynorsk har gått hand i hand sidan første stund, på både godt og vondt. Me har spelt ei viktig rolle for nynorsken, men me har samtidig aktivt utelukka delar av ungdomslagsrørsla frå organisasjonen vår.

For 125 år sidan var landsmålet ei sak som fenga i tida. Det var ei sak ungdom var opptekne av, og som i stor grad førte til auka oppslutnad og medlemsvekst. I dag opplever i alle fall eg at me i stor grad held på nynorsken fordi «me alltid har gjort det». Somme har argumentert med at målsaka er ein viktig pillar i den frilyndte ideologien, noko eg meiner er feil all den tid det finst frilyndte ungdomslag som ikkje brukar nynorsk. Både i dag og for 125 år sidan.

At me har eit særleg historisk ansvar for nynorsken meiner eg at me har. Men til tider har nynorsken òg kjenst som ein hemske. Særleg i arbeidet med å rekruttere nye lag i område der nynorsken står svakt eller ikkje er i bruk. Kva er det viktigaste for oss som organisasjon?

Eg trur me gjer godt i å moderere målbruksparagrafen vår, for å ikkje utelukke bokmålet heilt. I same stund så må me halde på det som er viktig for oss. At nynorsken og dialektane får sin rettmessige plass i samfunnet, og at me held fokus på ein god språkbruk. Det kan difor vere på sin plass å lovfeste ein språkbruksplan for sentralleddet i NU.

I framlegget mitt har eg satt opp landsrådet som vedtaksorgan for språkbruksplanen. Tanken er at landsmøtet ikkje skal trenge å bruke tid på eit slikt dokument, men samstundes at det er nokon andre enn styret og kontoret som skal ha siste ord.

Endringar i rusgiftparagrafen

For det første er ordet «rusgift» nesten arkaisk, og høyrer til ei anna tid. Innhaldet i seg sjølv er godt og viktig, men den siste setninga er, og har vore, til hinder for einskilte tilskipingar og samarbeid. Dette gjeld særleg i høve NORDLEK-stemna, og samarbeid med FolkOrg om arrangement.

Fråhaldsarbeidet i NU og ungdomslaga har endra seg mykje opp gjennom åra, og rørsla har alltid romma både dei som var for totalfråhald og dei som drakk. Men det er særleg dei som gjekk imot «rusdrykken» som gjorde seg gjeldande, og som talte høgast. Likevel fekk me ikkje noko lovar mot rusdrykk i NU før nærmare 1920. Når lovene kom vart dei til gjengjeld særst strenge, og blei tidvis handheva strengt. Slik som når heile fylkeslaget i Sør-Helgeland blei ekskludert på 1960-talet fordi dei eigde eit hotell som hadde ølservering.

Fram til 2008 var det forbod mot alkohol i heile organisasjonen, ikkje berre sentralleddet slik som i dag. Det var mykje rabalder før endringa til slutt kom i 2008.

For 100 år sidan var alkoholmisbruk eit samfunnsproblem på ein heilt anna måte enn i dag, og mi oppleving av fråhaldsarbeidet i NU i dag handlar mest om å ha ein trygg samværskultur. Me er m.a. medlem i Av-og-til, ein kampanjeorganisasjon

som jobbar for mindre alkoholbruk, men som òg ser at alkohol er greitt av og til. Ei haldning eg syns me bør ta fullt inn over oss i NU.

Framlegget mitt er difor å endre namnet på paragrafen frå «Rusgift» til «Trygg samværskultur», og å ta dei etiske retningslinjene inn i lova. I same vending ønskjer eg å flytte denne paragrafen opp som nr. 2, for å vise kor viktig dette arbeidet er. I formuleringa mi har eg med at me skal legge til rette for rusfrie møteplassar, utan at me utelukkar alkohol frå samtlege arrangement. Trygge møteplassar er det ingen som er betre på enn oss.